

Quin futur li espera a l'estació d'esquí de Puigmal?

Raymond Pouget, l'alcalde d'Er, ens anticipa quines possibilitats hi ha de reobrir l'estació d'esquí de Puigmal

Raymond Pouget, l'alcalde d'Er davant l'edifici consistorial *Autor/a: Diaridelaneu.cat*

Dilluns 12 de juny vam entrevistar-nos amb Raymond Pouget, alcalde d'Er. Més d'una hora, gairebé dues, repassant i analitzant el passat i el present de l'estació. Amb ell vam tenir temps de fer memòria i repassar la situació de Puigmal. Des de la projecció inicial de l'estació, impulsada l'any 1970 per part del Consell General de l'època, fins al dia del tancament i el moment d'assumir el deute. Però, quin futur li espera a Puigmal? Tornarà a obrir? Us ho expliquem.

L'estació d'esquí d'Er Puigmal es troba tancada des de 2013. A dia d'avui es troba en una situació difícil. Fa uns mesos, en concret l'octubre del 2016, vam informar-ne en un [extens reportatge](#). Ara com ara, els propietaris de l'estació d'esquí, l'Ajuntament d'Er, tenen clar que ningú, sigui empresa o inversor, voldrà reobrir Puigmal si no hi ha possibilitat de negoci. Tot apunta al fet que l'única solució implica reconvertir Puigmal en un centre d'activitats d'alta muntanya, tant d'hivern com d'estiu.

Però, quines activitats? Quan es posaran en marxa? Només amb activitats i venent forfets, és possible mantenir una estació d'esquí? I abans d'arribar a aquesta situació, perquè l'administració no va evitar que l'estació tanqués? Perquè a la Catalunya del Nord no es pot ajudar a les estacions d'esquí com sí que s'ha fet al Principat? Són qüestions a les quals des de **Diaridelaneu.cat** hem volgut trobar resposta i per això ningú millor que **Raymond Pouget**, l'alcalde d'Er.

Amb l'alcalde fem un repàs a la història de Puigmal per entendre com es va arribar al tancament. Mentre fem memòria dels orígens ell mateix se'n cuida d'analitzar algunes situacions i decisions que es van prendre en el seu moment i que, passats uns anys, es veu com van ser determinants a l'hora de condicionar la viabilitat de l'estació com a negoci.

L'alcalde d'Er mesura les seves paraules. Segurament deu tenir alguns retrets per fer, però es nota que es frena. A cada pregunta, una resposta serena. Transmet tranquil·litat en una primera impressió, però al final acaba deixant entreveure preocupació per la situació.

Decisions errònies ja des de l'obertura

Asseguts cara a cara però separats per la seva taula al despatx de la "Mairie" d'Er, Raymond Pouget va al gra: **"L'estació es va obrir l'any 1975. Inicialment, a dalt a pistes, s'hi havia de fer un alberg, que és l'únic que es va poder fer. Tota la resta es va fer a baix. La carretera, en lloc d'aprofitar i eixamplar la pista forestal que ja sortia d'Er, se'n va fer una de nova i més llarga amb sortida des de Santa Llogaia. Per què? Doncs perquè aleshores el president de la Mancomunitat era de Santa Llogaia i crec que això va ser determinant."** Ho explica amb certa resignació. I ell mateix es pregunta: **"Quin ha estat el resultat al final de tot plegat? Doncs que amb l'excusa que la pista forestal passava per un lloc molt ombrívol era preferible fer una carretera més solejada. I ara, en lloc de tenir un accés de només 6 quilòmetres, en tenim un que en fa 11"**.

Puigmal, un projecte que amenaçava altres estacions

De tota manera em puntualitza que, referent al tema dels accessos, en realitat el projecte inicial preveia un telecabina amb sortida des d'Er mateix amb final a Cotzé. **"Això ens hauria deixat una estació molt còmoda, molt propera a Puigcerdà i molt accessible"**, segons l'alcalde. Hauria estat una de les estacions més tardanes en obrir a la zona però en canvi una de les més competitives per comoditat i proximitat als grans nuclis de població i a les vies de comunicació importants.

Vist amb perspectiva hauria estat un centre d'esquí de gran dinamisme i aflluència, això és segur, però potser tampoc no hauria estat viable, un tema en el qual l'alcalde no hi està massa d'acord. Les altres estacions tampoc queden lluny de Puigcerdà, li faig veure.

Però ell n'està convençut. **"Per si sola, amb telecabina amb sortida des d'Er ja hauria dinamitzat molt aquesta zona de la Cerdanya"**, afirma l'alcalde, que creu que en realitat altres estacions van veure el projecte de Puigmal com una amenaça, com una competència excessiva. Hi va haver, doncs, una ma negra que va impedir que Puigmal prosperés? Difícil, però no impossible.

Va ser això, aquesta amenaça, la que va acabar impedit que el projecte inicial s'acabés desenvolupant tal com estava previst? El que sí que és cert és que això lliga, o és coherent, amb el fet que no es permetés fer grans hotels ni apartaments residencials a Cotzé. Els pobles d'Er, Santa Llogaia, Estavar, Nahuja Palau o Sallagosa havien de ser l'autèntic peu de pistes de Puigmal.

Qui es beneficiava realment de l'estació d'esquí?

El cas és que per a l'alcalde aquest fet, el de no desenvolupar el projecte en la seva màxima plenitud, ja va ser un primer inconvenient. Perquè passat el temps, sense telecabina d'unió entre Er i estació d'esquí, i sense que a dalt a pistes tampoc s'hi fessin ni hotels ni apartaments, qui es beneficiava realment de l'estació? Qui aportava el gruix de places hoteleres a l'estació? Segons el projecte tot el residencial, en tot cas, s'havia de fer els pobles, però a l'hora de la veritat poca cosa a baix i gairebé res a dalt.

Se suposava que els municipis de la zona es beneficiarien de l'existència de l'estació rebent inversions en hotels i apartaments. Per a Raymond Pouget aquest plantejament **"va ser un error"** però recorda que ho va **"projectar el Consell general del moment, que va ser l'impulsor de l'estació"**.

Tots els pobles van veure bé aquest plantejament. El Consell general, que vindria a ser una mena de Diputació o Generalitat de Catalunya que té l'administració francesa als departaments amb què està dividida la República francesa, ho va projectar possiblement amb la "filosofia" que l'estació d'esquí havia de dinamitzar els pobles. Un bon plantejament, òbviament.

Cal recordar que Er, l'any 1970, moment en què es traçava sobre plànols la futura estació, només tenia 350 habitants. Avui en tenen 740. I Santa Llogaia amb prou feina superava els 70 habitants. Avui en tenen 150. Vistes les dades semblaria que Puigmal ha ajudat, com a mínim, al creixement demogràfic i econòmic d'Er i Santa Llogaia. Però l'alcalde considera que els 5 pobles haurien d'haver **"ajudat més"** a l'estació **"quan més feia falta"**. Per l'alcalde tot plegat era **"una molt bona fórmula"** si realment **"els ajuntaments s'haguessin implicat de veritat en la gestió"**. Però el temps ha acabat demostrant que, d'alguna manera, cadascú anava pel seu compte i sense voler ajudar massa en el funcionament.

Puigmal-Núria, el gran domini del Pirineu oriental

Raymon Pouget encara recorda com en el projecte inicial de l'estació d'esquí s'havia plantejat la possibilitat d'enllaçar amb la veïna Vall de Núria, al vessant sud de la muntanya. Des de Núria **"ja s'havia dissenyat fer pujar un telecadira per la Coma de l'Embut i la possibilitat d'enllaçar-lo amb la nostra estació"**. Si això s'hagués fet realitat avui Puigmal-Núria hauria esdevingut una gran estació, un domini enorme, més encara si tenim present que pel vessant nord i ponent també s'havia projectat ampliar l'estació cap a Vallcebollera.

Però l'estació, que recordem havia estat impulsada pel Consell General, mai va acabar de desenvolupar-se segons el projecte. L'alcalde d'Er ho resumeix amb un explícit i contundent: **"mai va ser fàcil fer funcionar Puigmal"**. I sense implementar-se sobre el terreny tot el projecte va arribar el dia en què el Consell General se'n va desentendre. A partir de l'any 1989 aquesta administració se'n va retirar de la gestió i es va cedir l'estació als 5 ajuntaments de la zona, sindicats en una cooperativa de municipis.

Puigmal es queda sola i antiquada

Pouget recorda la dècada dels anys 80 i 90 com uns anys amb dificultats en el dia a dia de l'estació, sovint enllaçant una temporada bona amb dues seguides que no acabaven de funcionar prou bé. Van anar passant els anys i, com tots ja sabem, l'estació es va fer vella. Van ser massa anys sense invertir en remuntadors nous, ni ampliacions, ni neu produïda, ni tampoc desenvolupant un peu de pistes a Cotzé ni a Les Planes, cosa que el projecte no contemplava, com ja hem esmentat anteriorment.

El moment clau va arribar a la dècada dels 2000, quan era del tot urgent posar al dia l'estació. Es va fer en dues fases, 2004 i 2006, i aquesta darrera va ser fatídica. **"El 2006 es va canviar el telecadira sense cap ajuda, ens ho vam haver de fer sols, però era del tot necessari fer-ho"** em remarca l'alcalde. I aquí va començar la desfeta econòmica.

Solucions sobre la taula abans del tancament

I com ja és sabut va començar el període negre en la gestió de l'estació, arribant a un moment certament difícil en l'àmbit econòmic, amb tres temporades seguides irregulars en neu, inversions per amortitzar (neu produïda, nous teleesquís, el nou telecadira i més de 30 quilòmetres de paravents instal·lats a pistes). I quan més tocava ingressar, més van baixar els ingressos, entre altres qüestions per una meteorologia adversa i per la crisi econòmica iniciada el 2008.

L'alcalde relata com **"tres o quatre anys després del canvi del telecadira"** la situació ja era **"molt difícil per nosaltres"** però fa especial èmfasi en què també ho va ser **"per altres estacions de la zona. I en aquestes circumstàncies vam voler fer una agrupació de les petites estacions d'esquí d'aquesta zona de la Cerdanya. Proposàvem fer una gestió única. Però les altres estacions potser no estaven tan escurades com nosaltres. Es va perdre el temps esperant una unió que no va arribar mai i que hauria estat una bona opció per sortir d'aquell forat"** recorda.

L'alcalde d'Er explica que aquella unió no era una proposta feta des de Puigmal, sinó que, de fet, si es va fer aquest plantejament era perquè **"si ho fèiem, el Consell General es comprometia en ajudar-nos i en buscar ajuda per a finançar-nos. Però allò no va sortir bé"** conclou. Un altra fracàs.

El tancament

Finalment va arribar una nova proposta de la Prefectura de Perpinyà, quan la situació econòmica del 2013 ja era de dificultat extrema. Es va proposar als pobles que formaven part del sindicat de gestió de Puigmal que aportessin 20.000 euros cadascun per arribar als 100.000 euros, un aportació que havia de servir per generar una bossa de recursos mínima i evitar el tancament imminent de l'estació. **"Però ni això va ser possible"** es lamenta, i això que en aquell moment realment el que es necessitaven no eren aquests 100.000 euros, sinó 600.000 euros. Aquesta era la xifra que es devia a empreses proveïdores i el seu servei era indispensable per al funcionament i posada en marxa de l'estació. Però això tampoc va ser possible. A l'abril de 2013 es van obrir els remuntadors per darrera vegada.

Ara l'estació és tancada i el deute total és de 9.200.000 euros, perquè als 600.000 que es devien a empreses cal sumar-hi els dels crèdits concedits pels bancs.

Li suggereixo que per rebaixar el deute podrien vendre instal·lacions, però em respon que **"això sí que no. Encara no"**. L'alcalde d'Er té clar que això suposaria **"una solució que ens ajudaria a rebaixar el deute, però un cop retirem el telecadira ja podem donar per fet que, aleshores sí, serà la mort definitiva de Puigmal com a estació d'esquí o d'activitats"**. Seria el certificat final de defunció de Puigmal. I Raymond Pouget té clar que **"som un poble i hem de tirar endavant, i si no ho fa un privat, un promotor, ho hem de fer nosaltres"**.

La penúltima esperança: Altiservice

I encara esmentar un darrer alè d'esperança que va arribar de la mà d'un operador-gestor especialitzat en estacions d'esquí.

Quan l'estació ja es veia abocada al tancament, Altiservice, l'operadora francesa d'estacions d'esquí tant conegudes com Font Romeu o Saint Lary, va fer arribar una proposta més interessada que interessant. Per Altiservice l'estació oferia bones pistes, tenia alçada i un bon desnivell, era atractiva per fer-ne una gestió i generar negoci, però era una gestió "amb trampa". O molt fàcil per a ells, segons com es miri.

Perquè no es va arribar a un acord, doncs, amb aquest operador? L'alcalde explica que en realitat tampoc era una solució perquè **"el problema era que si en alguna temporada es generava dèficit, era l'Ajuntament qui se n'havia de fer càrrec. Això ens va privar d'arribar a un acord amb ells"**. Per als propietaris de l'estació la proposta no tenia massa sentit. Al final, si l'estació generava beneficis tots hi guanyaven, però si generava dèficit aleshores la diferència l'havia d'assumir el poble.

El Consell General no és la Generalitat

Però hi ha una qüestió que encara no queda clara. Davant d'un tancament imminent d'una empresa que dona feina i activitat al territori, com s'explica que Puigmal no rebés ajuts de l'administració francesa? Aquesta és una qüestió que li plantejo obertament, des de la meva perspectiva de català del sud. Perquè si ho fem aquí, a Catalunya via Generalitat, perquè no s'hauria de fer a la Catalunya del Nord, via Consell General del Departament dels Pirineus Orientals?

I aquí hi ha la clau de tot plegat. L'alcalde em comenta, un cop més amb certa resignació, que aquí les ajudes per part de l'administració són mínimes, potser de 10.000 euros per any. Aquesta resposta em deixa perplex, no m'ho acabo de creure.

França és un país ric. Com és possible, li demano? **"Doncs perquè aquí no hi ha la sensibilitat o la solidaritat que teniu vosaltres. Aquí l'administració, com en certa manera els altres pobles de la zona, van molt a la seva. Tothom mira pels seus propis interessos. No és que l'administració francesa no sigui solidària. El que passa és que el Pirineu, o les zones de muntanya, no són prioritàries, o no interessen massa com a zona en nombre de votants. A la costa hi ha un gran volum demogràfic i un retorn econòmic"** m'explica amb un to seriós.

I afegeix que per a la majoria dels polítics francesos el Pirineu es veu **"com una reserva natural o ecològica, molt bonic, però on no cal que s'hi toqui res"** i ja els va bé **"deixar-ho tal com està. I de tant en tant venir-hi a esquiar i poc més"**. Aquesta és una política que em dóna a entendre que agrada molt a uns quants. Potser es refereix als ecologistes? Consta que no m'ho diu, però ho interpreto. O sigui, que si bé poden rebre crítiques des del territori el cert és que potser també rebran reconeixements, felicitacions o afalacs des d'altres àmbits.

El futur imminent

Dins meu començo a pensar que el futur de Puigmal és negre. Molt negre. Arribat a aquest punt li demano obertament quines opcions reals hi ha per reobrir Puigmal en els anys vinents, imaginant que em dirà que poques o molt poques. Però no, li canvien les faccions de la cara i en positiu. En aquesta qüestió em confirma que **"ara fa dos anys vam començar a impulsar un concurs de projectes per determinar que es pot fer a Puigmal per rellotjar-ho"**.

A la crida de projectes s'hi van interessar 8 empreses, de les quals tres han estat seleccionades. Ara només una serà l'encarregada de fer la proposta definitiva. Entusiasmat, li demano si em pot avançar què és exactament el

que farà aquesta empresa.

Es podrà reobrir l'estació ben aviat? La resposta que rebo és en forma de pregunta: **"Reactivar Puigmal com a estació d'esquí?"** i una autoresposta: **"Encara no ho sabem"**. Però s'explica amb més detalls: **"ara el què volem és saber què s'hi pot fer exactament perquè sigui viable, ja que potser hi ha activitats que ara mateix no tenim presents i que en canvi ens permetrien fer l'estació viable. Serà esquí alpí només? O el podem combinar amb l'esquí de fons? I les raquetes?. El que volem és que s'hi faci alguna cosa, hi ha possibilitats, hi ha alçada, hi ha bones vistes, hi ha pistes, hi ha remuntadors, hi ha edificis i serveis, el que cal fer és reobrir, perquè si passa gaire temps potser sí que no podrem aprofitar gairebé res"** i amb aquesta resposta em queda clar que és conscient que les instal·lacions comencen a deteriorar-se.

"Tenim un poble viu, la nostra escola està ben concorreguda i hem anat creixent en habitants i en activitats aquí dins el poble" em comenta amb cert orgull. **"El problema és que ara ja no tenim recursos, ens queden 23 anys asfíxia financera perquè tot just fa 2 anys que estem retornant el deute generat a Puigmal"** i es lamenta de la situació actual en la qual es troben pagant el deute però amb l'estació tancada. Una situació desesperant a ulls de qualsevol.

Li demano quant de temps tardaran a fer l'estudi i redacció. **"A finals d'aquest any 2017 l'estudi hauria d'estar enllestit i la idea seria que el 2018 o 2019 es pogués començar a moure coses a dalt l'estació. El nostre objectiu és deixar-ho enllestit abans del 2020 i, si és el cas, que puguem deixar aquest ajuntament amb l'estació de nou en funcionament"**. Bé, ja hi ha concrecions i un calendari, penso.

M'avança alguna idea i comenta que podria ser un projecte que permeti complementar el que es pugui fer a Puigmal amb la visita a alguna altra estació. Però admet que això vol dir **"crear un producte molt nou i després saber-lo vendre, cosa que és complicada"**.

A partir del que m'avança li recordo que Puigmal, com a centre d'activitats pot estar bé, però, i què passa amb el peu de pistes, un dels errors que va quedar pendent de resoldre's des d'origen?. La seva resposta és que **"a Cotzé encara hi disposem de prop de 8.000 m2 on es podria fer alguna cosa interessant, però no pas més amunt. Si el projecte demana fer algun edifici s'hauria de fer en aquest mateix espai. Però pensem que Puigmal té l'al·licient de ser l'única estació d'esquí de la zona sense grans edificacions. Potser ens podem plantejar fer una cosa petita, de qualitat, que no desvirtui el que tenim"**.

Parlant amb l'alcalde tot apunta en una mateixa direcció: volen reconvertir Puigmal en una mena de centre d'activitats nou, potser innovador, o potser un **"ja vist"** en altres estacions. Sense deixar l'esquí de banda però sense que aquest sigui el centre al voltant del qual gira tot. Diversificar les activitats sembla que ha de ser la solució, però, en quin nivell? Quines activitats poden generar negoci? Dubtes i incerteses fins que el projecte surti a la llum.

A mitja xerrada -una mena de tertúlia de gairebé dues hores- i que en aquest article que només es reflecteix la xerrada de forma sintetitzada, li escolto una de les reflexions més concloents: **"Serà difícil tornar a veure Puigmal com era abans, però és que per a nosaltres i els nostres fills d'Er ja n'hi haurà prou evitant que Puigmal es quedi tal com és ara, sense fer-hi res. És una llàstima el que ens està passant i és possible que acabi passant a altres estacions petites de la zona"**. Una reflexió que intimida, que hauria de fer reaccionar a molts actors del territori.

Està en crisi l'esquí?

Anem acabant la conversa. A poc a poc vaig assumint que a Puigmal ja tenen clar que no només podran viure dels esquiadors. La prioritat és obrir, però ara l'objectiu ja és fer-ho com un centre d'activitats diversificades. Si és possible no només 4 mesos a l'hivern, sinó també els mesos d'estiu. O sigui, el model que a poc a poc van implantant algunes estacions dels Alps i el Pirineu. Acabar amb l'estacionalitat del negoci de l'esquí i la neu en general.

Li pregunto si creu que l'esquí està en crisi i s'ho pensa abans de respondre. I em fa aquesta reflexió: **"Si la Cerdanya té èxit és perquè ara hi ha una oferta d'esquí gran, per a tothom. Però si l'oferta es redueix pot passar que deixem d'agradar. S'hauria de trobar una solució global. Perquè l'esquí pot esdevenir un mal**

negoci definitivament, esdevenir marginal si no hi busquem una solució. Hem de pensar en els nostres fills, en els nens. Quin futur els espera? La Cerdanya ha de continuar sent atractiva com ho és ara, per a tothom i per a totes les butxaques. Els esquiadors amb recursos econòmics d'alt nivell ja trobaran altres llocs per anar a esquiar, el que hem de procurar és mantenir aquest model que tenim aquí. O ens quedarem amb els braços plegats mentre Puigmal es va deteriorant i mentre veiem a venir com altres estacions d'esquí tancaran?

Són 2/4 de 7 de la tarda i arriba l'hora de marxar. Arriba el moment d'acomiarar-se i fer algunes fotografies. Quan surti aquest article m'ha demanat que, si us plau, l'avisí.

I ara, quan estic acabant de redactar aquest article no llarg sinó llarguíssim, em trobo que no sé què pensar de la meva trobada amb l'alcalde. D'una banda m'ha quedat la sensació que el futur de Puigmal pinta no gaire bé, però de l'altra també he vist un entusiasme i optimisme final que, ben mirat, és propi del nostre caràcter: ja sabem que fàcil no hi ha res, però amb imaginació i treballant, sempre ens n'acabem sortint. Però, i vosaltres, lectors, què en penseu del futur de Puigmal?